

به نام خدا

دستورالعمل برگزاری جلسات دفاع از پایان نامه/رساله

مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۲

جلسه دفاع از پایان نامه یا رساله یک جلسه کاملاً رسمی و تحت داوری است و لازم است موارد ذیل در آن رعایت شود:

- ۱- جلسه دفاع رساله دکترا توسط سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده یا نماینده وی (به غیر از اعضای هیات داوری)، مدیریت می‌شود. در مقطع کارشناسی ارشد، استاد داور داخلی می‌تواند به عنوان مدیر جلسه به نمایندگی از سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده، جلسه دفاع را برگزار نماید.
 - توصیه می‌شود سرپرستان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌ها از اعضای هیات علمی دارای چند سال سابقه فعالیت در دوره‌های تحصیلات تکمیلی، نماینده خود را انتخاب نمایند.
 - وظایف مدیر جلسه، اداره و نظارت بر حسن برگزاری جلسه دفاع مطابق با ضوابط جاری در تاریخ و زمان مقرر، تنظیم وقت ارائه، پرسش و پاسخ و تنظیم و تکمیل صورتجلسه دفاع، در چارچوب تعیین شده توسط دانشگاه است.
 - ۲- جهت برگزاری هر جلسه دفاع از رساله دکتری، ناظری از حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه معرفی می‌شود که حضور وی در جلسه دفاع تا اتمام کامل جلسه الزامی است.
 - ۳- وظیفه ناظر، نظارت بر حسن برگزاری جلسه مطابق ضوابط و ارائه گزارش محرمانه از روند جلسه به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه است و مجاز به شرکت در فرآیند ارزیابی علمی جلسه دفاع نیست. در صورتی که هر کدام از شرایط لازم برای برقراری جلسه دفاع از رساله دکترا فراهم نباشد؛ ناظر باید از برگزاری جلسه دفاعیه جلوگیری کند.
 - ۴- حضور مدیر جلسه در جلسات دفاعیه الزامی بوده و برای مقطع دکتری، حضور ناظر تحصیلات تکمیلی نیز الزامی است.
 - ۵- جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد با حضور فیزیکی حداقل یکی از استادان راهنما و دو داور رسمیت می‌یابد. در صورتی که یکی از داوران، عضو هیات علمی خارج از دانشگاه باشد، حضور وی به صورت ویدئو کنفرانس منعی ندارد.
 - ۶- جلسه دفاع از رساله دکترا با حضور فیزیکی استادان راهنما و مشاور و سه داور که حداقل یکی از داوران، عضو هیات علمی خارج از دانشگاه با مرتبه دانشیار یا بالاتر باشد، رسمیت می‌یابد.
- تبصره:** در موارد خاص به تشخیص و تایید تحصیلات تکمیلی دانشکده، حضور برخی از اعضای تیم راهنمایی^۱ و تیم داوری^۲ رساله دکترا به شرط رعایت مفاد ذیل می‌تواند به صورت ویدئو کنفرانس باشد:
- الف- حضور فیزیکی حداقل یکی از استادان راهنما الزامی است.
- ب- در صورتی که تیم راهنمایی بیش از دو نفر باشد، حضور فیزیکی حداقل دو نفر از تیم راهنمایی که یکی از آن‌ها از استادان راهنما هستند، الزامی است.
- پ- حضور فیزیکی حداقل دو نفر از داوران الزامی است.

^۱ منظور از تیم راهنمایی، استادان راهنما و مشاور رساله است.

^۲ منظور از تیم داوری، داوران داخلی و خارجی رساله است.

- ۷- مدیر جلسه در ابتدای جلسه ضمن اعلام مقررات برگزاری جلسه دفاع، دانشجو، استاد راهنما و سپس هیأت داوران را معرفی می‌نماید.
- ۸- دانشجوی کارشناسی ارشد و دکترا به ترتیب در مدت زمان حداکثر ۳۵ دقیقه و ۴۵ دقیقه، پایان‌نامه/رساله خود را شرح داده و ارائه می‌نماید.
- ۹- کلیه دانشجویان موظف هستند ارائه شفاهی از پایان‌نامه یا رساله خود را صرفاً به زبان فارسی انجام دهند.
- تبصره:** دانشجویان مرکز زبان از این ماده مستثنی هستند.
- ۱۰- حضور بستگان و آشنایان دانشجو (به تعداد محدود) در زمان ارائه سمینار مجاز بوده، ولی باید قبل از آغاز جلسه پرسش و پاسخ جلسه را ترک کنند. در هر حال، حضور افراد خردسال در جلسه دفاع به طور کلی ممنوع است.
- ۱۱- پس از پایان ارائه دانشجو، مدیر جلسه از هیأت داوران تقاضا می‌کند تا از دانشجو سوالات خود را بپرسند و دانشجو موظف به پاسخ‌گویی سوالات و رفع ابهامات است. لازم است دانشجو شخصاً به سوالات پاسخ دهد.
- ۱۲- در صورت تشخیص و پیشنهاد هیأت داوران، مدیر جلسه می‌تواند پرسش و پاسخ را در دو بخش عمومی و خصوصی برگزار نماید. حضور دانشگاهیان در جلسه عمومی منعی ندارد؛ ولی هنگام شروع جلسه خصوصی فقط دانشجو، اعضای هیأت داوران، مدیر جلسه و ناظر تحصیلات تکمیلی می‌توانند حضور داشته باشند.
- ۱۳- نهایتاً جلسه مشورتی تمامی اعضای هیأت داوران و مدیر جلسه در غیاب دانشجو جهت ارزیابی نهایی، بلافاصله پس از دفاع و در همان مکان یا در مکان مناسب دیگری در دانشکده تشکیل و نتیجه‌گیری شود.
- ۱۴- کلیه اعضای هیأت داوران باید قبل از اتمام جلسه فرم ارزیابی را مطابق قواعد، تکمیل و امضا نموده و تحویل مدیر جلسه دهند. در صورتی که برخی از اعضای هیأت داوران به صورت ویدئو کنفرانسی در جلسه حضور دارند، باید تمام موارد لازم در فرم ارزیابی را به صورت محرمانه به مدیر جلسه ارسال نماید. فقط اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه (به نحوی که ذکر شد) حق ارزیابی پایان‌نامه/رساله را دارند و ارزیابی افراد غایب به هر نحوی (وکالتی، قبل از دفاع، بعد از دفاع، ایمیل، تلفن و غیره) مجاز نیست.
- ۱۵- مدیر جلسه برای اطمینان از رعایت ضوابط در نمره‌دهی، در همان جلسه دفاع، باید فرم تکمیل‌شده تمامی هیأت داوران را بررسی و در صورت وجود هر گونه اشکال، فرم را برای اصلاح به داور مربوطه ارجاع دهد. همچنین برای دانشجوی دکترا، مطابق با قواعد، نمره نهایی و درجه رساله را تعیین کرده و به اطلاع هیأت داوران برساند. ضمناً فقط نتیجه رد یا قبول را به دانشجو اعلام نماید. توجه شود که هنگام تعیین نمره باید مدارک و مستندات مربوط به کلیه مقالات مستخرج از رساله و درجه کیفی آنها، در اختیار باشد.
- ۱۶- از قراردادن گل، بنر و سایر تزئینات در جلسه دفاع خودداری شود.
- ۱۷- پذیرایی در جلسه دفاع ممنوع است.
- ۱۸- فیلم‌برداری ثابت، ضبط صدا و گرفتن عکس (بطور محدود) از ارائه دانشجو و تا قبل از جلسه پرسش و پاسخ داوران، به گونه‌ای که موجب اختلال در برگزاری جلسه دفاع نشود، مجاز است؛ ولی عکس‌برداری، ضبط صدا و فیلم‌برداری در زمان پرسش و پاسخ خصوصی و جلسه مشورتی مجاز نیست.
- ❖ سایر شرایط جلسه دفاع منطبق با آیین‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی است.